

Три църкви и параклис, датирани в периода 10 – 14 век, откриха археолозите край Драгойново

По епископския комплекс с просветно-културно и религиозно значение, разположен в местността Хасара над първомайското село Драгойново, археолозите работят от 2008 година. И тази година експедицията бе ръководена от заместник-декана на Философско-историческия факултет и ръководител катедра „Обща история и археология“ към ПУ „Паисий Хилендарски“ доц. Иван Джамбов.

За 10 дни археолозите са разкрили големи фрагменти стенописи на една от църквите. Според доц. Джамбов това е доказателство, че този епископски център е бил с огромно значение за времето си. Комплексът, върху който археолозите работят, е характерен с това, че се преминава от църква в църква. Според учените на това място е имало и камбанария. Храмовете са датирани от 10 -14 век. Уникалната триабсидна църква, открита миналата година, е изградена през 10 век и е с изключителен градеж за времето си. Тази година археолозите са продължили разкопките на север от нея и са открили още един храм, както и параклис.

Доц. Джамбов сподели, че са били впечатлени от градежа на църквата. Строителите са използвали стръмния терен, като са оформили стъпала, по които се е влизало в храма. На входа му, на една от скалите е издялан кръст. Непосредствено до него е открит гроб, който е имал значение за този епископски център.

От входа на новооткритата тази година църква се влиза в параклис. Той е разкрит изцяло. Параклисът е еднокорабен и е свързан с триконхалната църква. Строежът е изцяло подчинен на раннохристиянската архитектура. Параклисът е с кръгъл план отвътре и многостепенен отвън. Колко степенен е бил той, археолозите ще разберат догодина при следващата им експедиция над първомайското село Драгойново. Тук те откриват и нов градеж, чийто зид е около 5.2 метра и е многостепенен. Входът на раннохристиянската постройка е от запад. До него изследователите намират питус за съхранение на жито.

„14 църкви са разкрил по време на работата си, но на една от тях най-много се радвам. Това е триконхиалната църква, която открихме тук, над Драгойново“, каза доц. Джамбов. Той уточни, че това е уникален храм на Средновековието с прекрасен градеж, обграден с крепостни стени, датирани от 5-6 век. Според учените, откритите тук предмети, като стъклени съдове, керамика, останки от обкови на книги и други, свидетелстват за високия ранг на хората, обитавали манастирския комплекс. Традициите на този център са продължили няколко столетия, което доказват и находките, открити от учените и студентите.

Тази година на местността Хасара, над Драгойново за 10 дни археолозите откриха 78 предмета. Сред тях 10 монети. Една от тях е датирана от края на 10 век. На едната ѝ страна е символът „Исус Христос - цар на царете“, от другата – негов бюст. Изображение на Св. Богородица на трон откриват археолозите на друга медна монета, която е от 11 век. Сред разкритите предмети са медни обкови за книги, желязно ножче, части от стъклени гривни с червен и син цвят, керамика и др.

„Драгойново е най-емблематичният обект в момента, защото на едно място са разкрити крепостна стена и църкви, които са продължили традициите си няколко века“, казват изследователите.

„Християнството трайно е започнало да се развива тук през 5-6 век до 19 век. Открихме и некропол с над 80 скелети, което означава, че традицията продължава и след като жителите са напуснали този район, т.е. те са почитали този епископски център дори след като са напуснали местността около село Драгойново“, каза доц. Джамбов. Той допълни, че са открити следи на светилище и от времето на траките, както и монети от елинистичния период, но тези артефакти не са предмет на експедицията им тази година.

„Тук откриваме останки от историята на Византия, както и следи от времето на средновековната българска държава“, посочи доц. Джамбов. Ученият е категоричен, че на това място хората са изповядвали ортодоксално християнство. Според него откритите и тази година разкопки доказват тезата му, че тук се е намирала описаната в средновековните летописи Буковска епископия, която е била религиозен център със значение за живота на хората в този регион на България, свързан с Византия. Това е 10-та епископия, подчинена на Пловдив. „Епископският център е съществувал още от 5-6 век. Има свидетелства, че е бил развит и през тракийско време“, допълни доц. Джамбов.

„Ако не бе община Първомай, в лицето на неговия кмет Ангел Папзов не биха били възможни нашите разкрития. Ползата за обществото е огромна“, коментира доц. Джамбов. Според него тази година трябва да се направи всичко необходимо разкритията да се опазят, защото всяка година се натъкват на иманярски набези. Затова разчитат на местната администрация.

Идеята на кмета Ангел Папзов, която е съгласувал и с кметовете от Регионалната асоциация на общините „Тракия“, е откритията на археолозите в Южна България да бъдат свързани в общ туристически маршрут „Маркели – Драгойново“, който да привлича посетители от страната и чужбина.

Освен доц. Иван Джамбов в работата по разкопките и обучението на студентите участват доц. Златка Григорова от ВУАРР и гл.ас. д-р Стоян Попов от ПУ. Картирането на района се извършва от екип - геодезисти от Великотърновския университет с ръководител Светозар Бояджиев, а разкритите гробове се наблюдават от антрополози от института на БАН.

За първи път в експедицията са включени 3-ма французи - Гайс, Матьо и Одри от университета във Валансиен. Те търсят следи на френски рицари по нашите земи. Интересуват се и дали френския историк, живял в края на 12 и началото на 13 век, който е и участник в Четвъртия кръстоносен поход е минавал през този епископски център и е оставил някакви сведения след себе си. Предполага се, че Анри дьо Валансиен е духовник, който е работил в църквата „Св. София“ в Истанбул. Неговата хроника „Историята на император Анри“ е достигнала до наши дни в 4 ръкописа.

След няколко дни доц. Златка Григорова, която е част от екипа, работещ над епископския център над Драгойново, заедно с група български студенти заминава на експедиция в Русия, където ще участват в разкопки край Брянск и Подмосковието.